

Brüssel, 27. veebruar 2026
(OR. en)

Institutsioonidevaheline
dokument:
2026/0059 (COD)

6849/26
ADD 3

COPEN 65
DROIPEN 40
COARM 28
ENFOPOL 74
JAI 261
CODEC 343

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	27. veebruar 2026
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	SWD(2026) 103 final
Teema:	KOMISJONI TALITUSTE TÖÖDOKUMENT MÕJU HINDAMISE ARUANDE KOMMENTEERITUD KOKKUVÕTE [...] Lisatud dokumendile: Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV, mis käsitleb võitlust ebaseadusliku tulirelvakaubanduse ja muude tulirelvadega seotud kuritegude vastu ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2024/1260

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument SWD(2026) 103 final.

Lisatud: SWD(2026) 103 final

Brüssel, 26.2.2026
SWD(2026) 103 final

KOMISJONI TALITUSTE TÖÖDOKUMENT
MÕJU HINDAMISE ARUANDE KOMMENTEERITUD KOKKUVÕTE

[...]

Lisatud dokumendile:

Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV,
mis käsitleb võitlust ebaseadusliku tulirelvakaubanduse ja muude tulirelvadega seotud
kuritegude vastu ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi
(EL) 2024/1260

{COM(2026) 102 final} - {SEC(2026) 102 final} - {SWD(2026) 102 final}

Kokkuvõte
Mõjuhinnang järgmise ettepaneku kohta: direktiiv, mis käsitleb võitlust ebaseadusliku tulirelvakaubanduse ja muude tulirelvadega seotud kuritegude vastu
A. Vajadus meetmete järele
Miks? Mis on lahendamist vajav probleem?
<p>Tulirelvadega seotud vägivald ohustab kõikjal ELis ELi kodanike julgeolekut. Selliste kuritegude arv, mis on seotud tulirelvadega või mille toimepanemiseks on kasutatud tulirelva, on ELis endiselt suur ja paljudes kohtades tõusuteel. See on otseselt seotud ebaseaduslike tulirelvade suure kättesaadavusega ELi territooriumil, ehkki ühtlustatud andmete puudumine ei võimalda selliste relvade täpset arvu öelda. Ebaseaduslike tulirelvade kättesaadavus suureneb eeldatavasti veelgi, kui konflikt Ukrainas lõpeb või stabiliseerub.</p> <p>Kõnealuseid kuritegusid käsitlev kriminaalõiguse raamistik on ELi tasandil killustunud. Liikmesriikidel on erinevad tulirelvadega seotud kuritegude määratlused ja erinevad karistused. Need liikmesriikide vahelised regulatiivsed erinevused takistavad piiriülest koostööd ning mõjutavad negatiivselt tulirelvadega seotud kuritegude uurimist ja nende eest süüdistuste esitamist. Lisaks ei ole karistusmäärad kõigis liikmesriikides piisavalt mõjusad ja hoiatavad. Need probleemid tõenäoliselt süvenevad seoses uute tehnoloogiatega, nagu 3D-printimine, mis suurendavad eraviisiliselt valmistatud tulirelvade kättesaadavust.</p>
Mida selle algatusega loodetakse saavutada?
<p>Ettepaneku üldeesmärk on paremini kaitsta liidu inimesi ebaseaduslikest tulirelvadest tuleneva ohu eest. Keskenduda tuleks liidu kodanike julgeoleku edendamisele ja tulirelvadega seotud kuritegude vähendamisele.</p> <p>Selle üldeesmärgi saavutamiseks on algatuse raames kindlaks määratud neli erieesmärki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hõlbustada tulirelvadega seotud kuritegude uurimist ja süüdistuste esitamist; • tagada tulirelvadega seotud kuritegude eest määratud karistuste tulevikukindel täitmine; • tagada tulirelvadega seotud kuritegude puhul mõjusad, hoiatavad ja proportsionaalsed karistuste liigid ja määrad; • parandada õiguskaitse- ja õiguslast koostööd ning ühtlustatud andmekogumist tulirelvadega seotud kuritegude valdkonnas.
Milline on ELi tasandi meetmete lisaväärtus?
<p>Liidu tasandi meetmed loovad võitluses tulirelvadega seotud kuritegudega, millel on tavaliselt riikidevaheline mõõde, selget lisaväärtust võrreldes sellega, mida liikmesriigid üksi suudavad saavutada. Ühtlustades õiguslikke määratlusi ja karistusmäärasid ning nähes ette vahendid ja kohustused liikmesriikidevaheliseks piiriüleseks koostööks, luuakse liidu tasandi meetmetega paremini ühtlustatud raamistik, mis tagab minimaalse ühtlustatud kaitse tulirelvadega seotud kuritegude eest. See hõlbustab piiriülest koostööd ning parandab uurimist ja süüdistuste esitamist. Lisaks tagab see uute tehnoloogiatega rakendamise abil tulevikukindla täitmise.</p> <p>Liidu tasandi meetmed toetavad ka muid ELi poliitikaeesmärke, võttes arvesse, et tulirelvadega seotud kuriteod on sageli seotud muud liiki kuritegudega, nagu rahapesu, terrorism, uimastikaubandus, vägivald kuriteod, võltsimine ja muud liiki organiseeritud kuritegevus, millega võitlemiseks on EL viimastel aastatel võtnud vastu mitmesuguseid õigusakte. Mõjusam õigusakt aitaks ellu viia tulemuslikke kriminaalõiguse täitmise tagamise strateegiaid ja suurendaks üldiselt ELi kodanike julgeolekut.</p>

B. Lahendused

Milliseid seadusandlikke ja mitteseadusandlikke poliitikavariante on kaalutud? Kas on olemas eelistatud variant? Miks?

Mõjuhindangus hinnati nelja poliitikavarianti:

- **1. variant** koosneb **muudest kui seadusandlikest meetmetest**, mille eesmärk on selgitada kehtivat õigusraamistikku ja tagada normide kohaldamine liikmesriikides. Meetmetega püütakse ka toetada liikmesriikidevahelist piiriülest koostööd ja koostööd ELi asutustega. Keskendutakse soovitudele pöörata suuremat tähelepanu uutele tehnoloogiatele, nagu 3D-printimine, ja võtta kasutusele minimaalne andmestik tulirelvade arestimise kohta liikmesriikides.
- **2. variandis** on ette nähtud **seadusandlik meede** peamiste tulirelvadega seotud kuritegude (ebaseaduslik tulirelvakaubandus, ebaseaduslik valmistamine, märgistuse ebaseaduslik muutmise ja ebaseaduslik valdamine) kriminaliseerimise ühtlustamiseks; sellega kooskõlastatakse nende kuritegude määratlused ja kehtestatakse maksimaalsete karistuste alammäärad. Õigusakti eesmärk on parandada tulirelvadega seotud kuritegude uurimist, nende eest süüdistuste esitamist ja süüdimõistmist. Ühtlustatud raamistik hõlbustaks piiriülest koostööd. Selles variandis ette nähtud seadusandlikus meetmes pööratakse tähelepanu ka uutele tehnoloogiatele, et õiguskaitseasutused saaksid tegeleda ohuga ennetavalt, mitte üksnes sellele reageerida. Lisaks sisaldab seadusandlik meede nõuet kehtestada ühtlustatud minimaalne andmestik tulirelvade arestimise kohta ja saata arestimisandmed Euroopa tulirelvaandmekeskusele. Samuti nähakse sellega ette liikmesriikide kohustus koguda ebaseadusliku tulirelvakaubanduse kohta andmeid ja esitada need viis aastat pärast direktiivi rakendamist hindamise raames komisjonile. Veel sisaldab seadusandlik meede liikmesriikidele esitatavat nõuet luua riiklik tulirelvade kontaktasutus, et parandada piiriülest koostööd.
- **3. variandiga** on ette nähtud **seadusandlike ja muude kui seadusandlike meetmete kombineerimine**. See variant sisaldab kõiki 2. variandis kirjeldatud seadusandlike meetmeid koos selgitusega selle kohta, kuidas tulirelvadega seotud üldisemat laadi kuriteod suhestuvad peamiste kuritegudega. Lisaks laiendatakse seadusandlike meetmeid muude kui seadusandlike meetmetega, mille eesmärk on toetada seadusandlike meetmete rakendamist. Tähelepanu keskmes on uute tehnoloogiatega seotud kogemuste jagamine ja nende uute tehnoloogiatega seotud tehnilise dokumentatsiooni ühise testimise hõlbustamine. Peale selle hõlbustatakse õigusasutuste vahelist koostööd, luues teabe vahetamiseks fookusrühma.
- **4. variant** tugineb 3. variandis kirjeldatud meetmetele ja laiendab nende kohaldamisala. **Seadusandlik meede** hõlmab lisaks peamistele tulirelvadega seotud kuritegudele muid **tulirelvadega seotud õigusrikkumisi**, nagu laskekõlbmatuks muudetud relvade ebaseaduslik taas laskekõlblikuks muutmise, ebaseaduslik vahendamine, relvaembargo rikkumine ning registreerimise ja lubadega seotud väärkäitumine. Lisaks sisaldab see variant liikmesriikide kohustust koguda ja esitada iga viie aasta tagant komisjonile andmeid tulirelvakaubanduse kohta.

Eelistatakse **3. varianti**, kuna selles käsitletakse kõiki kindlakstehtud probleeme ja eesmärke proportsionaalsel ja tõhusal viisil. 1. varianti ei peeta eraldi võetuna piisavalt tõhusaks, kuna muud kui seadusandlikud meetmed ei anna küllaldast tõuget olulisteks muutusteks. 2. variandis käsitletakse kõiki probleeme ja eesmärke, kuid seda peetakse vähem tõhusaks, kuna selle rakendamiseks puudub täiendav toetus. 4. varianti peetakse seotud eesmärkide saavutamiseks tõhusaks, kuid selle rakendamine tekitab liikmesriikidele ebaproportsionaalselt suurt koormust.

Kes millist varianti toetab?

Sidusrühmad olid poliitikavariantide suhtes erinevatel seisukohtadel: mõni eelistas mitteseadusandlikku lähenemisviisi, märkides, et tulirelvadega seotud kuritegude käsitlemine peaks jääma liikmesriikide vastutusalasse, teised aga toetasid seadusandlikku algatust, mille fookus oleks mitmesugustel tulirelvadega seotud kuritegudel. Seda arvesse võttes tundub, et kõige tõenäolisemalt ühitab erinevaid seisukohti eelistatud variant.

Avalik konsultatsioon osutas sellele, et liikmesriigid üldiselt toetavad seadusandlikku algatust, millega ühtlustada erinevaid määratlusi, sealhulgas 3D-printimiseks kasutatava intellektuaalse materjali (tehnilise dokumentatsiooni) ebaseadusliku koostamise, valdamise ja levitamise kriminaliseerimist. Ilmnes, et sidusrühmadest toetasid seadusandlikku algatust kõige enam avaliku sektori asutused. Mitu liikmesriiki soovitas variante kombineerida, eelkõige karistuste liikide ja määrade ühtlustamiseks.

Suurimat vastuseisu algatusele väljendati ELi ja kolmandate riikide kodanike hulgas, kuid vastuste analüüsist on näha, et paljud ei pruukinud algatuse eesmärkidest täielikult aru saada: osa kodanikke väitis algatust kritiseerides, et EL ei peaks võtma sihikule seaduskuulekaid kodanikke ja seaduslikke omanikke, vaid peaks pigem keskenduma õiguskaitseasutuste meetmete tugevdamisele ja ebaseaduslikule turule. Need mõlemad kuuluvad aga algatuse eesmärkide hulka.

C. Eelistatud poliitikavariandi mõju

Millised on eelistatud poliitikavariandi (kui see on olemas, vastasel korral peamiste poliitikavariantide) eelised?

Eelistatud poliitikavariandiga kaotatakse erinevused liikmesriikide kriminaalõiguse raamistike vahel, ühtlustades liidu tasandil tulirelvadega seotud kuritegude määratlused ja kohaldatavate maksimumkaristuste alammäärad. Sellega takistatakse kurjategijatel kasutada oma tegevuses ära seadustes esinevaid lünki. Kriminaalõiguse raamistike ühtlustamine parandab liikmesriikide vahelist piiriülest koostööd ning muudab asjaomaste kuritegude uurimise ja nende eest süüdistuste esitamise riiklike ametiasutuste jaoks lihtsamaks.

Eelistatud poliitikavariandi rakendamisel seatakse sisse ka minimaalsed andmestikud ja arestimisandmete jagamine Europoli juures tegutseva Euroopa tulirelvaandmekeskusega, mille tulemusel paranevad andmete kättesaadavus ja kvaliteet ning seeläbi ka ohuanalüüs ja uurimistegevus ning mis hõlbustavad piiriülest koostööd ja tulevaste poliitikameetmete jaoks vajaliku teabe edastamist. Lisaks aitab eelistatud poliitikavariant vähendada kasvavat ohtu, mis tuleneb eraviisiliselt valmistatud tulirelvadest, mille päritolu on keerulisem kindlaks teha ja mida on internetis leiduvate juhiste järgi lihtne valmistada.

Eelistatud poliitikavariant aitab vähendada ringluses olevate ebaseaduslike tulirelvade suurt arvu ja suurendab otseselt ELi kodanike julgeolekut.

Millised on eelistatud poliitikavariandi (kui see on olemas, vastasel korral peamiste poliitikavariantide) kulud?

Eelistatud poliitikavariandi rakendamisel viiakse läbi rohkem tulemuslikke uurimisi ning laiendatakse tulirelvade ja nende oluliste osadega seotud kuritegude kohaldamisala. Kulud tekivad seoses sellega, et liikmesriigid vajavad lisatöötajaid, et tulla toime nende kuritegude uurimise ja süüdistuste esitamise potentsiaalse suurenemisega. Need kulud on vähemalt esimesel viiel aastal kõikide liikmesriikide peale kokku hinnanguliselt 4 069 175 eurot aastas.

Seoses arestitud tulirelvade arvu suurenemisega kasvavad eeldatavasti liikmesriikide kriminalistikaüksuste halduskulud. Need on hinnanguliselt 574 564 eurot aastas kõigi 27 liikmesriigi ballistiliste aruannetega seotud halduskuludeks ja 332 107 eurot aastas digitaalset tehnilist dokumentatsiooni käsitlevate ballistiliste aruannetega seotud kuludeks.

Lisaks on riikliku tulirelvade kontaktasutuse loomise ja arendamisega seotud halduskulud kõigi 27 liikmesriigi peale kokku hinnanguliselt 12 070 917 eurot ning riiklikes andmebaasides sisalduvate tulirelvadega seotud andmete ühtlustamisega seotud halduskulud kõigi 27 liikmesriigi peale kokku hinnanguliselt 10 800 000 eurot.

ELi kriminaalõiguse raamistiku ühtlustamine tulirelvadega seotud kuritegude osas aitab vähendada tulirelvadega seotud vägivallast tulenevat majanduslikku kulu Euroopa Liidus. Ehkki ühtki veenvat uuringut tulirelvadega seotud vägivallast tulenevate majanduslike kulude kohta ELis ei ole, näitab ELi rahastatud projekti INSIGHT raames tehtud uuringute ja Rootsis aset leidnud tulistamisjuhtumite kulusid käsitleva uuringu tulemuste kombineeritud analüüs, et 2024. aasta esimeses pooles läksid tulistamisjuhtumid Rootsi ühiskonnale maksma ligikaudu 120–140 miljonit eurot. See summa on puhtalt teoreetiline, kuna see tugineb hüpoteesile, et konkreetse tulistamisjuhtumi kulu saab ekstrapoleerida ja kohaldada kõigi 2024. aasta esimesel poolel Rootsis toimunud tulistamisjuhtumite suhtes. Sellegipoolest on sellest näha, et tulirelvadega seotud vägivallast tulenevad kulud – kuigi neid on keeruline hinnata – ei ole tühisid.

Milline on mõju ettevõtjatele, VKEdele ja mikroettevõtjatele?

Eelistatud poliitikavariandil ei ole seaduslikule turule negatiivset mõju. See toob ettevõtjatele, eelkõige VKEdele, kasu, kaitstes neid ebaausa konkurentsi eest, mida põhjustab ebaseaduslik tegevus, mis kahjustab kogu sektori mainet ja mille tõttu jääb saamata tulu.

Tulirelvade ja nende oluliste osade valmistamiseks kasutatava digitaalse ja paber kandjal tehnilise dokumentatsiooni ebaseadusliku koostamise, valdamise ja levitamise kriminaliseerimisest oleks seaduslikult tegutsevatele ettevõtjatele abi, kuna sellega kaitstaks selliste ettevõtjate mudelite või uuenduste intellektuaalomandiõigusi.

Kas on ette näha märkimisväärset mõju riigieelarvetele ja ametiasutustele?

Iga-aastased kulud, mis on seotud tulirelvadega seotud kuritegude uurimiseks ja nende eest süüdistuste esitamiseks liikmesriikides palgatavate lisatöötajatega, ning liikmesriikide kriminalistikaüksuste täiendavad halduskulud on esimesel viiel aastal kõikide liikmesriikide peale kokku hinnanguliselt ligikaudu 135 000 000 eurot.

Riiklike tulirelvade kontaktasutuste loomise ja arendamise ning tulirelvadega seotud andmete riiklikes andmebaasides ühtlustamise ühekordne kulu kõigi 27 liikmesriigi peale kokku on hinnanguliselt 22 870 917 eurot.

Eelistatud poliitikavariant hõlmab ühtlustatud minimaalse andmestiku kehtestamist tulirelvade arestimise kohta. Mõni liikmesriik peab ühtlustatud andmestiku rakendamiseks oma andmebaasi ümber korraldama.

Kas on oodata muud olulist mõju?

Algatus toetab ka võitlust muude kuritegudega, nagu rahapesu, terrorism, uimastikaubandus, vägivallakuriteod, võltsimine ja muud liiki organiseeritud kuritegevus, millega võitlemiseks on EL viimastel aastatel vastu võtnud mitmesuguseid õigusakte. Kuna tulirelvadega seotud kuriteod on tihtipeale nende kuritegudega seotud, aitab mõjusam õigusakt ellu viia tulemuslikke kriminaalõiguse täitmise tagamise strateegiaid ja suurendab üldiselt ELi

kodanike julgeolekut.

Algatusel on eriline mõju noortele kodanikele, kuna ebaseaduslikel tulirelvadel on oma roll murettekitavas tendentsis, et noored eurooplased kistakse kuritegelikku maailma ja kannatavad ka ise tulirelvadega seotud vägivalla all.

D. Järeldused

Millal poliitika läbi vaadatakse?

Viis aastat pärast direktiivi ülevõtmist, võttes arvesse kohaldamiseks ja andmete kogumiseks kuluvat aega.